

Výstava spolku deutscher bildender Künstler in Böhmen v Rudolfinu

Výstava německých výtvarníků českých má banality, které by neproklouzly porotou Mánesovou, ale má také plus, které bys marně hledal pod Kinskou; povím hned, co míním tímto plus. Zajímavé jsou jen první dva pokojíky v Rudolfině: soustřeďují mládež, která jde stezkou nesšlapanou. Jeden pokojík vyhrazen jest cele p. Villy Nowakovi, druhý hostí mimo jiné, slabší posud, Karse a Feigla.

Villy Nowak jest beze sporu rozkošný malíř, veliký kouzelník, až alchymista malby. Jeho plátna, většinou malého objemu, zaplněna jsou esencí vši malířské krásy staromistrovské, vši něhy a milostnosti. Jest to sladký samotář, který žije daleko ruchu a hluku světa a vidí krajinu i celý život z odstupu, zvláštní mlhou snivosti a fabulačního kouzla, jež věsí mezi něj a svět jeho samotářský úděl.

Vyšel od van Gogha jako naši expresionisté, jichž byl druhem (vystavoval společně s nimi na první výstavě před pěti roky v Královodvorské ulici), ale záhy jako by jej zmrazil drsný vzduch této výbojné malby, uchyluje se úplně v závětrí, v zátiší, v sen staromistrovské nečasovosti a nadčasovosti a milostné něhy a gracie. Na jeho obrazech vidíš zřejmě, že jsou inspirovány starými mistry, a sice nejvzácnějšími, nejtěššími a nejvykvašenějšími z nich, Poussinem, Chardinem, Corotem, Vermeerem, Pietrem Breughelem starším. Ale není nikde přímých reminiscencí, p. Nowak zachycuje jen celkovou atmosféru vzpomínky a snu, ideální dálky a arkadického utopismu, která dýše nám dnes z jejich děl a skrání je pro nás svou proserpinskou rosou. Pan Nowak vytvořil si svůj svět, svět poněkud umělý, svět zralé sladké krásy, v nějž vdestiloval složitými intelektuálními procesy všechno kouzlo a všechno vůni některých vybra-

ných děl starých mistrů. Così černokněžnického jest v umění p. Nowakově: duchové kouzlo, které vlá jeho obrazy, jest kouzlo mrtvé krásy, uměle vzkříšené a vyvolané na chvíli v život magií snu a zakleté v jakýsi paradoxní okamžik vsí silou vůle a inteligence v plátno. Takový subtilní proces žádá ovšem režie co nejchoulostivější a počítá s každou nepatrností; barevná škála jest neurasthenicky něžná, nanejvýš střídma, soustředící někde již s monochromností; obrazy páně Nowakovy jsou malovány con sordina; a nikde nic není ponecháno libovůli, improvisaci, náhodě, temperamentnímu výbuchu. Všecko jest formule, ale zaklínací formule kouzelnická, ne formule matematikova nebo geometrova. Nic není možno vytýkati tomuto umění než to, že jest příliš uzralé a příliš sladké; sladké plody rády brzy zahnívají. Pan Nowak jako by se byl obrátil tváří svého umění do minulosti; a opravdu zachytil na jeho čele poslední odlesk jakési přejemné zapadající blažené krásy, málo již zemské a více již rajské. Jeho umění jest poslední melodické echo doby, která odchází.

V zralé melodické krásě, v hotovosti a vykvašenosti jest *plus* tohoto umění před embryonálními tápavými kroky našich expresionistů pod Kinskou. Ale ovšem toto plus není bez nebezpečí: a tím jest jeho odloučenost od života, od chaosu a kvasu přítomnosti, od její drsné novosti, byť beztvaré a mlhavé posud. Leží-li kde styl nové doby, leží dnes jen v divoké syčící výhni, zalité posud cele dýmem a parami, a odtud musí býti vnesen nebojácnými pažemi v tekutém stavu a projíti pak řadou rukou a rukou, než se mu dostane konečného pevného tvaru.

Feigl jest z těchto odvážlivců, kdož budují pracně a často se zklamáním na nové tvárné architektonice figurové. Daumier vede jej přítom paradoxní hrbolatou a nesšlapanou cestou za novým výrazným pathosem, který jest však posud příliš subjektivní a příliš rozkolísaný, aby mohl býti stylem; k tomu bude mu třeba především objektivnější krytalisace.